Trafi Liikenteen turvallisuusvirasto
Trafiksäkerhetsverket

LAUSUNTO

Päiväys/ Datum 21.2.2017

Dnro/Dnr TRAFI/49456/03.03.01/2017

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Kuulemistilaisuus
keskiviikkona 22.2.2017 klo 11:15

liv@eduskunta.fi

Viite/ Referens HE 3/2017 vp/ Asiantuntijalausuntopyyntö

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn kansainväliseen yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan liitteisiin tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laeiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenteen turvallisuusvirasto Trafilta (jäljempänä Trafi) kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa. Trafi kiittää mahdollisuudesta antaa asiasta lausunto. Trafin asiantuntijat ovat osallistuneet ko. hallituksen esityksen valmisteluun ja tukevat esitystä.

Esityksen keskeisiä muutoksia ovat vuonna 2011 hyväksytyt muutokset alusten käymäläjätevesiä koskevaan MARPOL 73/78 -yleissopimuksen liitteeseen IV, jossa Itämeri nimetään käymäläjätevesipäästöjen erityisvalvonta-alueeksi, sekä kiinteitä jätteitä koskevan liitteen V kokonaisuudistus.

Käymäläjätevesien erityisvalvonta-alueella purjehtivia matkustajalaivoja koskevat uudet säännöt tulevat vähentämään matkustaja-alusten käymäläjätevesistä Itämereen aiheutuvaa ravinnekuormitusta. Trafi katsoo, että myös merenkulun on osallistuttava Itämeren ravinnekuormituksen vähentämiseen, koska rehevöityminen on Itämeren suurin ympäristöuhka. Tämä tukee myös EU:n meristrategian puitedirektiivin tavoitetta saattaa Itämeren ekologinen tila hyväksi vuoteen 2020 mennessä.

Liitteen V kokonaisuudistuksen merkittävin muutos liittyy kiinteää irtolastia kuljettavien kuivalastialusten lastijäämien veteen poistamiseen ja lastiruumien pesukäytäntöihin. Jatkossa lastijäämiä ei saisi lähtökohtaisesti päästää veteen liitteen V mukaisilla erityisalueilla kuten Itämerellä. Haitattomaksi luokiteltuja aineita sisältäviä lastiruuman pesuvesiä voi kuitenkin poistaa mereen vähintään 12 meripeninkulman etäisyydellä lähimmästä maasta, jos aluksen lähtö- ja tulosatama sijaitsevat erityisalueella, eikä riittäviä pesuvesien vastaanottolaitteita ole näissä satamissa saatavilla. Haitalliseksi luokitellut lastijätteet tulee aina toimittaa satamien vastaanottolaitteisiin sekä erityisalueilla että niiden ulkopuolella.

Hallituksen esitys sisältää myös muutokset, joilla MARPOL- yleissopimuksen liitteeseen I on lisätty öljysäiliöalusten välisiä lastinsiirtoja koskevat määräykset. Uusien määräysten tavoitteena on vähentää öljyonnettomuuden riskiä STS-siirtojen yhteydessä. Trafi katsoo, että nämä uudet määräykset ovat tärkeitä Itämeren suojelun kannalta, koska sen ekosysteemit ovat erityisen herkkiä öljyn aiheuttamalle saastumiselle, sillä Itämeren veden vaihtuvuus on hidasta ja öljy hajoaa hitaasti kylmissä olosuhteissa. STS-siirtojen painopistealue on tällä hetkellä Suomenlahdella Venäjän öljynviennin seurauksena.

Eduskunnan hyväksyttäväksi on esitetty myös vuonna 2015 IMO:ssa MARPOL 73/78 -yleissopimuksen liitteisiin I, II, IV ja V hyväksytyt muutokset, jotka koskevat alusten liikennöintiä polaarialueilla, siltä osin kuin ne kuuluvat lainsäädännön alaan. Polaarialueilla on tullut 1 päivänä tammikuuta 2017 kansainvälisesti voimaan tiukemmat päästömääräykset koskien alusten öljypäästöjä, irtolastina kuljetettavia haitallisia aineita, käymäläjätevesiä ja kiinteitä jätteitä. Trafi katsoo, että nämä uudet määräykset ovat tärkeitä polaarialueiden meriympäristön suojelun kannalta, koska polaarialueiden kylmissä olosuhteissa ekosysteemit ovat hitaasti palautuvia ja ovat tästä syystä erityisen herkkiä aluksista aiheutuville haitallisille päästöille.

Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyisi MARPOL 73/78 -yleissopimuksen ilmansuojelua koskevaan liitteeseen VI IMOn MEPC-komitean Lontoossa 4 päivänä huhtikuuta 2014 päätöslauselmalla MEPC.251(66) hyväksymät muutokset. Päätöslauselmalla täydennetään liitteen määritelmiä ja alusten energiatehokkuutta koskevia määräyksiä ja muutetaan alusten päästöjen valvontaa koskevia vaatimuksia. Päätöslauselmalla tehdään muutoksia myös vuoden 2008 typen oksidien tekniseen säännöstöön (NOx Technical Code) sekä määrätään typen oksidipäästöjen valvonta-alueiden (Pohjois-Amerikan ja Yhdysvaltojen Karibianmeren NOx-päästöjen valvonta-alueet) voimaantulosta.

Uusilla määräyksillä otetaan uusien alusten energiatehokkuutta koskevien vuonna 2011 hyväksyttyjen EEDI-sääntöjen (Energy Efficiency Design Index) piiriin LNG-säiliöalukset, roro-autojenkuljetusalukset, ro-ro-lastialukset, ro-ro-matkustaja-alukset ja risteilyalukset, joissa on epätavanomainen (dieselsähköinen) kuljetus-koneisto. EEDI-sääntöjen mukaisesti rakennetut uudet alukset ovat energiatehok-kaampia, minkä seurauksena niiden kasvihuonekaasupäästöt ovat pienentyneet ja kuljetuskustannukset alentuneet avovesikaudella. Alusten jäissäkulkukyky on otettu huomioon ns. hitaissa aluksissa EEDI-indeksin jääluokkakorjauskertoimissa, mutta nyt sääntelyn piiriin tuleville aluksille ei ole ko. korjauskertoimia, koska kyseiset alukset ovat ns. nopeita aluksia.

Trafi katsoo, että kaikki edellä mainitut liitteen VI muutokset ovat tarpeen aluksista aiheutuvan ilmansaastumisen vähentämiseksi. Suomen kannalta erityisen tärkeä asia on vuoden 2008 typen oksidien tekniseen säännöstöön tehdyt muutokset, jotka mahdollistavat kahta polttoainetta (esim. LNG ja dieselöljy) käyttävien dieselmoottoreiden (ns. dual-fuel -dieselmoottoreiden) hyväksynnän säännöstön mukaisesti, koska dual-fuel –moottoreiden käyttö uusissa Itämeren liikenteeseen tulevissa laivoissa kasvaa kiristyneen ympäristösääntelyn seurauksena.

Esityksessä esitetään lisäksi eräitä Euroopan unionin lainsäädännön (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2015/757), ns. MRV-asetuksen, edellyttämiä muutoksia merenkulun ympäristönsuojelulakiin. Trafi katsoo, että nämä muutokset ovat tarpeellisia, jotta ko. asetuksen toimeenpano alusten polttoaineen kulutuksen ja kasvihuonekaasujen seuraamiseksi Suomessa olisi mahdollista.

Mainittuun lakiin lisättäisiin myös säännökset hyväksyttyjen luokituslaitosten toimivallasta antaa aluksille todistuskirjoja sekä eräitä hyväksyntöjä. Trafi katsoo,

että nämä muutokset ovat tarpeen sekä asiakaspalvelun sujuvoittamiseksi, ns. yhden luukun periaatteen mukaiseksi että Trafin oman toiminnan tehostamiseksi.

Anita Mäkinen
Johtava asiantuntija, merenkulkujohtajan esikunta

Jorma Kämäräinen
Johtava asiantuntija